

VOORWOORD

Beste belangstellenden,

Ook het afgelopen jaar was succesvol voor onze stichting.

Hoogtepunt was het heugelijke feit dat we ons officieel een ArcheoHotspot mogen noemen.

Hiermee zijn wij de tweede in Overijssel en de meest noordelijke van oost Nederland.

Bovendien zijn we van de 18 ArcheoHotspots de eerste die geheel gerund wordt door vrijwilligers. Steeds vaker komen nu bezoekers langs in onze werkruimte met voorwerpen ter determinatie of gewoon met een interessant verhaal.

Maar ook buiten hebben we niet stil gezeten.

Zo hebben we mee kunnen helpen met het opgraven van de Veerpoort, waarnemingen kunnen doen, het Rondeel aan de Grintwal opgeknapt, geofysisch onderzoek gedaan naar o.a. Het Blokhuis te Genemuiden, de Schans van Hasselt en stenen gesorteerd uit de puinhopen van het Diamantenbolwerk.

Daarnaast zijn we regelmatig in gesprek met de gemeente bij planvorming om de archeologische waarden zoveel mogelijk te beschermen.

De goede banden met zusterorganisaties in Genemuiden, Vollenhove en Staphorst zijn verder aangehaald en versterkt. Samenwerking is het toverwoord bij het behoud van de historie in ons gebied en daarbuiten.

Dankzij subsidies en onze sponsors hebben we voor onze werkruimte weer nuttige hulpmiddelen kunnen aanschaffen.

U leest hier alles over in deze nieuwsbrief.

John Assink

NIEUWSBRIEF

EDITIE NR. 5 – maart 2020

In deze nieuwsbrief:

VOORWOORD

ONZE WERKZAAMHEDEN:

In de werkruimte

In het veld

ONZE ACTIVITEITEN

WEBSITE EN SOCIAL MEDIA

AGENDA

ONZE SPONSOREN

NIEUWJAARSBIJEENKOMST

Op 13 januari vond de nieuwjaarsbijeenkomst plaats in onze werkruimte in De Trekschuit. We hadden hiervoor de archeologische werkgroep van de regio Staphorst (SWARS) uitgenodigd.

Ze kwamen met een groot aantal mensen.

Het was een informatief en gezellig samenzijn. We leerden elkaar na een voorstelronde een beetje kennen.

Over en weer vertelden we waar we mee bezig zijn en ervaringen werden uitgewisseld.

Na een rondleiding door onze werkruimtes (waar naar met enige bewondering werd gekeken) hebben wij met een hapje en drankje nagepraat.

Met Staphorst is de afspraak gemaakt dat we onze fotograferuimte zullen delen. Ook al is de ruimte beperkt, het is geweldig dat we over een speciaal ingerichte ruimte kunnen beschikken. Vorig jaar is het daar nog niet van gekomen maar voor dit jaar verwachten ze daar gebruik van te zullen maken.

Al met al was het een zeer plezierige bijeenkomst.

NIEUWE HULPMIDDELEN DANKZIJ SPONSORS

Voor onze werkruimte hebben we dankzij onze sponsors nuttige hulpmiddelen kunnen aanschaffen.

Zo is om de kou wat te verdrijven een tweede blower aangeschaft.

Voor de fotoruimte hebben we professionele led studiolampen aan kunnen schaffen.

Hierdoor kunnen voorwerpen beter worden uitgelicht.

Voor het vele archeologische tekenwerk hebben we een verstelbaar plateau en A-3 tekenborden aangeschaft.

Nieuwjaarsreceptie met de werkgroepleden van de SWARS

SCHOONMAKEN VAN RESTANT VESTINGWERK AAN GRINTWAL

Aan de Grintwal in Hasselt is nog een stuk vestigingsmuur zichtbaar, dat deel uitmaakt van de verdedigingswerken. Het restant van deze muur brokkelde steeds verder af en viel ten prooi aan erosie en begroeiing.

Omdat één van onze doelen is het behoud van cultuurhistorisch erfgoed, hebben wij dit muur restant schoongemaakt. In het kader van Samen Actief, hebben wij met financiële ondersteuning van de gemeente de begroeiing kunnen verwijderen en afgevoerd.

Een hele klus, maar met behulp van enkele vrijwilligers, konden wij het in één dag klaren.

Door de firma Stegeman Gevelreiniging B.V. is de muur professioneel gereinigd. Omdat Stegeman ons een warm hart toedraagt voerden ze de klus voor ons kosteloos uit.

WAARNEMINGEN BIJ GRAAFWERK- ACHTER HET PANNENWERK

Op 16 december zag Gerrit Snijder bij toeval graafwerkzaamheden achter de Grote Kerk te Hasselt. Het bleek hier te gaan om een kleine bodemsanering die door Van der Wiel Infra & Milieu B.V. werd uitgevoerd.

Omdat het bij bodemsaneringen niet is toegestaan zomaar “de put” in te duiken, zijn de meeste waarnemingen vanaf de kant gedaan.

Om toch e.e.a. vast te kunnen leggen kregen we uiteindelijk volop medewerking van de uitvoerder ter plaatse.

Bijzonder was een gemetselde fundering, met een lengte van 3,60 m en een steenformaat van 29 x 14,5 x 6,5 cm. De richting van deze fundering komt overeen met kaarten van Jacob van Deventer (ca. 1557) en van Joan Blaeu (ca. 1650).

Ze zijn afkomstig van huizen die achter de kerk hebben gestaan. De waarnemingen zijn gemeld bij de gemeente en zijn ingemeten door de archeologische dienst van de gemeente Zwolle.

Aan het eind van de sanering was er nog even tijd voor het bergen van vondstmateriaal uit een afvalkuil waarbij de graafmachine het gat boven onze hoofden al aan het aanvullen was.

Dit bleek interessant materiaal, afkomstig van vermoedelijk de dakpannenfabriek die hier heeft gestaan. De kuil bevatte misbaksels van dakpannen maar ook scherven aardewerk.

Op enkele dakpannen is te zien dat er ook aardewerk is meegebakken, dit zou kunnen betekenen dat er ook een pottenbakker in Hasselt of omgeving actief is geweest.

Een fragment van een netverzwaarder van roodbakend aardewerk is in dit geval dan ook een aanwijzing.

Het vondstmateriaal moet nog nader worden onderzocht en beschreven in samenwerking met stadsarcheoloog Michael Klomp.

Foto's van de vondsten, treft u verder in de nieuwsbrief aan.

HET BLOKHUIS te GENEMUIDEN

Begin dit jaar hebben we op verzoek van de Vrienden van Oud Genemuiden met behulp van een grondradar de mogelijke restanten van het Blokhuis onderzocht.

Voor het uitwerken van de gegevens is een extern bureau ingeschakeld omdat wij hiervoor niet de benodigde software hebben. Wel heeft de SAWZ een softwareprogramma aangeschaft om de gegevens zichtbaar te maken.

De resultaten hiervan heeft onze voorzitter op 18 februari aan het bestuur van de Vrienden gepresenteerd. In 1584 is het Blokhuis vakkundig gesloopt. De vraag was dan ook of er nog resten te vinden waren.

In 2005 heeft stadsarcheoloog Michael Klomp een verkennend onderzoek gedaan in de zuidoostelijk hoek van het kasteel.

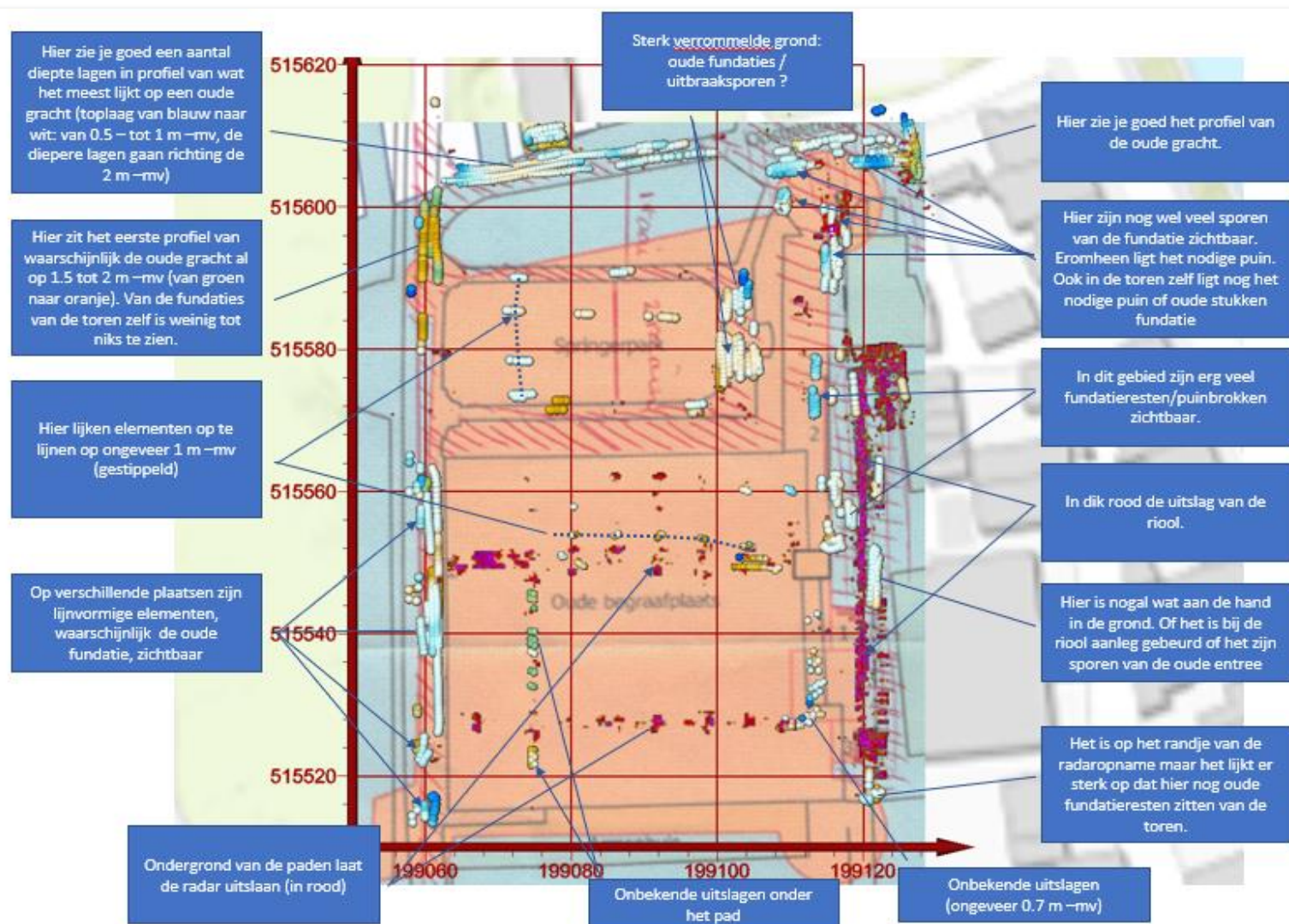
Hier zijn restanten gevonden van onder andere het poortgebouw. Met de radar is gelopen op de verhardingen en een deel van het plantsoen.

Ter hoogte van de begraafplaats was beperkt onderzoek mogelijk.

Het radaronderzoek geeft evenwel aan dat er zeker nog restanten in de grond aanwezig zijn.

Ook zijn er veel verstoringen zichtbaar van puin dat tijdens de sloop in de omringende grachten is gevallen.

In overleg met de Vrienden wordt nu gekeken wat er met de gegevens gedaan kan worden.

OUDE STENEN VOOR EEN NIEUWE POORT

In december heeft onze stichting, op verzoek van de gemeente, leiding gegeven aan het uitzoeken van vestingstenen die al vele jaren op het Diamantenbolwerk verscholen lagen in hopen grond.

Deze stenen zijn mogelijk te gebruiken voor het opmetdelen van de Veerpoort en zijn in twee fasen geborgen. Hierbij werden we geholpen door een viertal enthousiaste jonge mannen uit Genemuiden, die hun schoolvakanties hiervoor hadden opgeofferd.

De graafmachine met puinbak werd verzorgd door Van Dalfsen Infra.

Er zijn vele duizenden hele en halve stenen verzameld in big bags.

Als "bijvangst" kwamen nog vele honderden gele steentjes uit de puinhopen.

Al dit materiaal is afkomstig van het bastion dat begin deze eeuw jammerlijk is gesloopt en is te dateren aan het begin van de 17^e eeuw.

Bijzonder was de vondst van een smeedijzeren anker (ca. 96 cm.) met een gesmeed oog.

Het voorwerp is gestraald, en geconserveerd.

Het anker is vermoedelijk ingemetseld geweest in het bastion om schepen aan te kunnen meren.

Gerrit en Wendy bezig met het uitzoeken van de stenen

De gestraalde, en geconserveerde muuranker

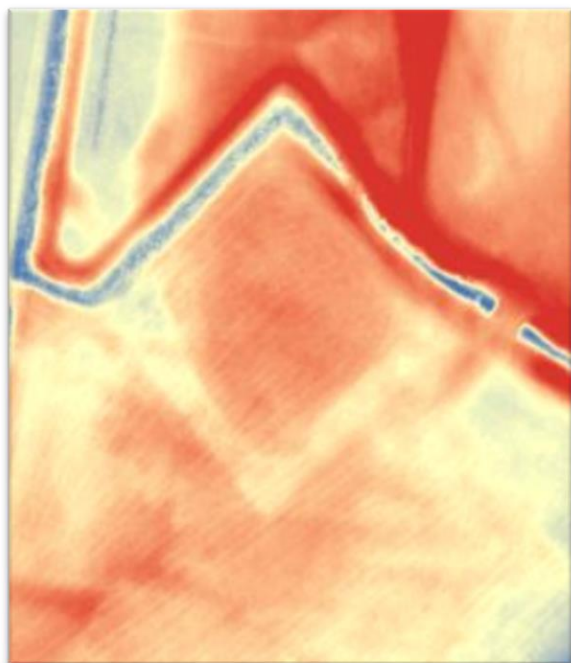
DE SCHANS VAN HASSELT

Ongeveer een half uur “gaans” buiten de stadsmuren van Hasselt in de Brommerd richting Zwolle, lag een klein verdedigingswerk of schans. Vrij bijzonder voor Nederland. Wanneer het is gebouwd en hoelang het heeft gefunctioneerd is onbekend.

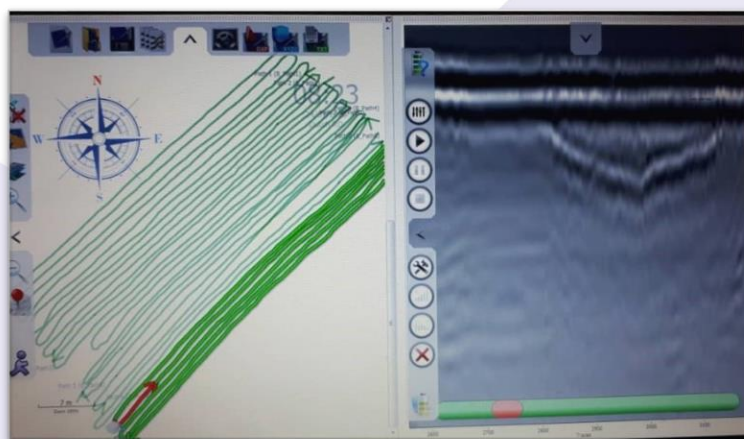
De schans is gebouwd op een natuurlijke verhoging (rivierduin) en lag in een bocht van het Zwartewater. Mogelijk als bescherming van de penanten die verderop in de rivier lagen. Het is bekend dat Pieter de la Rive in 1735 een linie heeft ontworpen van bastions en een drietal schansen vanaf Dalfsen tot aan de monding van de Vecht bij Hasselt. Dit plan is echter nooit uitgevoerd. Mogelijk wel de schans bij Hasselt, er is namelijk wel “iets” te zien op de Algemene Hoogtekaart van Nederland. Dit “vergeten” onderdeel van de vestingwerken rond Hasselt verdient volgens ons meer aandacht.

De plek is voor de oplettende wandelaar te herkennen aan een lichte verhoging in het landschap. Een deel van de grachten is nog aanwezig en een ander deel is opgevuld. Door grondradaronderzoek wordt nu gekeken of er nog restanten in de bodem aanwezig zijn.

Bij de gemeente en de provincie is nu door de SAWZ een plan ingediend om de Schans weer te visualiseren. Dit past geheel in de plannen van de provincie om in dit Natura 2000 gebied een belevingsroute te creëren. Het plan komt tevens in aanmerking voor een provinciale subsidie in het kader van *Het Verhaal van Overijssel*. We hopen nu dat we eerst de financiële middelen bijeen kunnen krijgen om de radargegevens uit te laten werken, zodat voor dit initiatief een plan van aanpak kan worden gemaakt.

De contouren, zijn zichtbaar

Radarbeelden van de schans, links de gelopen route. Rechts een beeld van de grondradar.

TIJDSCAPSULE IN DE VEERPOORT

Wij hebben het initiatief genomen om samen met groep 8 van alle basisscholen in Zwartewaterland een tijdscapsule aan te brengen, in de Veerpoort te Hasselt.

Onlangs gaf de Veerpoort na 200 jaar zijn geheimen weer, die in de bodem lagen na afbraak. Wij willen opnieuw de Veerpoort een geheim gaan meegeven, in de vorm van een tijdscapsule. Hiervoor hebben wij de hulp ingeroepen van de basisschoolleerlingen in Zwartewaterland. De tijdscapsule gaat gevuld worden met ervaringen van nu.

Wat houdt ze bezig? Wat voor maaltijden staan er op tafel? Op welke manier wordt er feest gevierd? Op al deze vragen mogen ze hun creativiteit loslaten met het maken van een werkstuk. Ze kunnen dit doen door te schrijven, te tekenen plakken of te schilderen. Uiteindelijk krijgen alle werkstukken een digitale plek in de tijdscapsule. De tijdscapsule gaat gemaakt worden door Jac. Admiraal, één van onze sponsors.

Gerrit en Wendy bij de Veerpoort

Archeologisch tekenen

ARCHEOLOGISCH TEKENEN

De baggervondsten uit de grachten van Hasselt en uit het Meppelerdiep in Zwartsluis, het zijn er ongeveer 700, zijn inmiddels beschreven en gefotografeerd.

Wat ook nodig is, is om sommige artefacten te tekenen.

Dit om de verhoudingen tussen de voorwerpen onderling weer te kunnen geven en details als huismerken vast te kunnen leggen.

We hebben daarbij een goede vrijwilliger gevonden in de persoon van Jan Zwaan. Jan is vele jaren werkzaam geweest als leraar op de Kunstacademie in Kampen.

Het archeologisch tekenen is nieuw voor hem. Wij hebben er vertrouwen in dat hij dit ook zeker in de vingers gaat krijgen.

EEN OPMERKELIJKE VONDST

Via onze website komen regelmatig vondstmeldingen binnen.

Zo bereikte ons een opmerkelijke melding van detector amateur Emiel van Steenselen.

Hij meldde enkele metaalvondsten die te dateren zijn in de Romeinse tijd.

Het olielampje is bekend van opgravingen uit o.a. Maastricht. De ophanging met kettingen en haak ontbreekt, evenals de halve maan aan het eind. Enkele andere bijvondsten zouden ook Romeins kunnen zijn en worden nog nader onderzocht. Romeinse vondsten vlakbij Hasselt zijn zeer opmerkelijk.

De vondsten zijn gemeld bij het PAN (Portable Antiquities of the Netherlands).

Gevonden olielampje

Het olielampje, hoe het er compleet uit ziet

INSTAGRAM

Inmiddels kunt u ons ook vinden op Instagram.

Als u direct op de hoogte wilt zijn van onze activiteiten en eventuele waarnemingen, dan kunnen wij u onze Instagram-pagina aanraden.

Hier zijn tevens korte filmpjes te zien. Neem gerust eens een kijkje.

Erfgoedzwartewaterland

Vondsten ter plaatse van Achter het Pannenwerk:

AGENDA

DATUM **NU TE ZIEN**
LOCATIE **SCHOONEWELLE**
PLAATS **ZWARTSLUIS**

Eeuwenoude sporen – 2000 jaar regionale historie in Schoonewelle.

In deze interessante tentoonstelling wordt u meegenomen door de tijd vanaf de eerste nederzettingen in ons gebied. De door de mens veranderde natuur en de mogelijke gevolgen in de toekomst. Ook een aanrader om uw kinderen mee te nemen. Voor meer informatie en openingstijden gaat u naar de website van Schoonewelle.

WIE **Onze vrijwilligers**
LOCATIE **De Trekschuit**
PLAATS **HASSELT**
TIJD **Maandag middag en -**
 avond

KOM EENS LANGS!

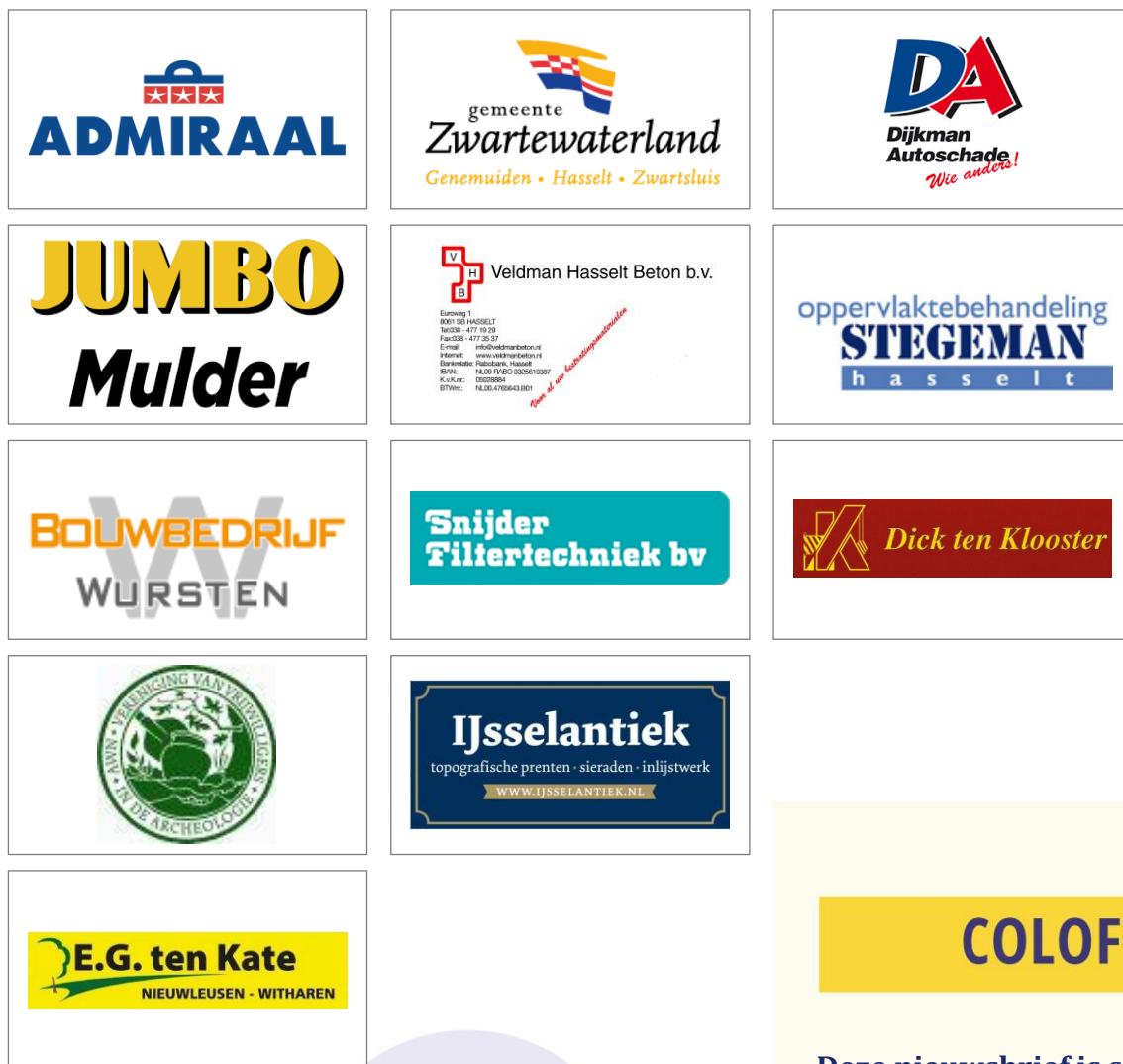
Onze ruimte wordt steeds vaker bezocht door belangstellenden uit Zwartewaterland en daarbuiten. Ze komen met gevonden voorwerpen of gewoon eens kijken waar we mee bezig zijn.

Ook zijn we geïnteresseerd in verhalen over de geschiedenis van ons gebied en oud beeldmateriaal.

Tevens kunnen we u inlichten over onze plannen als:

De Grintwal – De Tijdcapsule – De Schans

ONZE STICHTING WORDT GESPONSORD DOOR:

COLOFON

Deze nieuwsbrief is samengesteld
door Stichting Archeologische Werk-
groep Zwartewaterland

UITGAVE: Twee keer per jaar

BEZOEKADRES:

Burg. Malcorpslaan 91-99, 8061 AG Hasselt

SECRETARIAAT:

Kalkovenwegje 11, 8061 CZ Hasselt
KvK-nummer 69345473

www.archeologiezwartewaterland.nl
archeologiezwartewaterland@hotmail.com